

กระบวนการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

นางสาว วรธิดา ต้นดิรัตน์ไพศาล

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-379-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015958

i10303005

THE PROCESS OF POWER CONSOLIDATION OF FIELD
MARSHAL SRISDI DHANARAJATA

Miss Vantiga Tantiratanapisan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-379-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
โดย นางสาววรรธิกา ตันติรัตน์ไพศาล
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อ. ฉลอง สุนทราวาณิชย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ดร.ถาวร วัชรราชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์วิลาสวงศ์ พงศบุตร)
.....
(อาจารย์ ฉลอง สุนทราวาณิชย์)
.....
(ศาสตราจารย์ปิยนาด บุนนาค)
.....
(อาจารย์ สุวัฒน์ รุ่งเจริญ)

บรรณานุกรม ตันตริรัตน์ไพศาล : กระบวนการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์
ธนะรัชต์ (THE PROCESS OF POWER CONSOLIDATION OF FIELD MARSHAL SRISDI
DHANARAJATA) อ.ที่ปรึกษา : อ.ฉลอง สุนทราวาณิชย์, 174 หน้า.

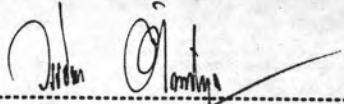
วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษากระบวนการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
ผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จในการปกครองประเทศของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผลมาจากกระบวนการ
การเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ภายใต้พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การ
เมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้น

ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้มั่นคง
มาจากปัจจัย 3 ประการ คือ การควบคุมระบอบราชการ การได้รับการสนับสนุนทางด้านต่าง ๆ จาก
สหรัฐอเมริกา ในการพัฒนาประเทศให้มั่งคั่งและทันสมัย และการเชิดชูบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์
ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์มีฐานะอันชอบธรรม ยังผลให้อำนาจของจอมพลสฤษดิ์
ธนะรัชต์มั่นคงมากขึ้นตามลำดับ จนเกิดเอกภาพในการปกครองอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน นับตั้งแต่การ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

สาขาวิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

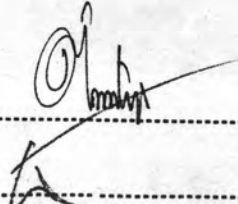

VANTIGA TANTIRATPAISAN : THE PROCESS OF POWER CONSOLIDATION OF FIELD MARSHAL SRISDI DHANARAJATA. THESIS ADVISOR : CHALONG SOONTRAVANICH, 174 pp.

This dissertation studies the process of power consolidation by Field Marshal Srisdi Dhanarajata. The finding of the research is that Field Marshal Srisdi Dhanarajata's success in governing the country resulted from a systematic and continuous process of power consolidation, within the contexts of Thailand's historical, political, economic and social development, as well as the contemporaneous international political situation.

The factors vital to the consolidation of Field Marshal Srisdi's political power came from three processes, namely control over the bureaucracy; receiving various kinds of aid from the United States of America in developing a secure and modern country; and the highlighting of the monarchy's role. These various processes gave Field Marshal Srisdi's regime its political legitimacy, thus making his power more secure, and his government more unified than any other since the end of the absolute monarchy in 1932.

ภาควิชา ประวัติศาสตร์
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้เกิดขึ้นได้ด้วยแรงบันดาลใจจาก อาจารย์ชวลีย์ ณ กลาง "ครู" ผู้ที่ทำให้ผู้เขียนสนใจหันมาศึกษา "ประวัติศาสตร์" ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาและความรู้ที่ได้ถ่ายทอดแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์วิลาสวงศ์ พงศะบุตร ศาสตราจารย์ปิยนาด บุนนาค สำหรับคำแนะนำอันมีค่าและความกรุณาที่ได้แก่ผู้เขียน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงได้ด้วยดี

ขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ธีรวัต ณ บ่อมเพชร อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อาจารย์พิพาดา ยิงเจริญ อาจารย์วิมลวรรณ ภัทโรดม ผู้ให้ความเมตตาต่อผู้เขียนเสมอมา ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณวิกัลย์ พงศ์พนิตานนท์ คุณยุรารัตน์ พันธุ์ยูรา คุณสุธัชชัย ยิ้มประเสริฐ คุณยอดยิ่ง รักสัตย์ "พี่สาวและพี่ชาย" ที่ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันมาตลอดระยะเวลาการศึกษา ด้วยน้ำใจและความเอื้ออาทรอันจะประทับใจในความทรงจำ สำหรับคุณอรวรรณ ศรีอุดม "เพื่อน" ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการศึกษาร่วมกันมาตลอด บทเรียนจากประสบการณ์ของเพื่อนทำให้ผู้เขียนได้เข้าใจความซับซ้อนของมนุษย์มากขึ้น

ขอขอบคุณ คุณวิชรินทร์ มีสเจริญ คุณสรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ สำหรับข้อมูล คำแนะนำ และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจจะสำเร็จสมบูรณ์ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือในการพิมพ์อย่างอดทนเป็นอย่างดีจาก พี่เพชร จรัส อ้อม นา เล็ก

๗-
สำหรับคุณสุพัฒน์ ทศนาสุวรรณ มากกว่าคำ "ขอบคุณ" และสิ่งอื่นใดที่ผู้เขียนสามารถจะ
ตอบแทนได้ สำหรับความอดทน ความมีน้ำใจ กำลังใจ ความอาทร ที่ให้แก่ผู้เขียนตลอดมา ได้มี
ส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนมีความมานะอดสาหัสในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สำหรับความห่วงใยและกำลังใจจากแม่ ผู้เฝ้าคอยความสำเร็จของลูก และ น้อง ๆ
ที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด

ท้ายที่สุด วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขออุทิศให้ "พ่อ" และ "ตา ยาย" ผู้เป็นที่รักยิ่ง

วรรธิกา ต้นดิรัตน์ไพศาล

วันแรงงาน 2532

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาของความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	4
ขอบเขตการศึกษา	4
วิธีการดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2 ปัจจัยที่ทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำทางการเมือง ใน พ.ศ.2500	6
ปัจจัยที่ทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำทางการเมือง ใน พ.ศ.2500	6
1. การสร้างฐานอำนาจทางทหาร	6
2. การสร้างฐานอำนาจทางเศรษฐกิจ	13
3. ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างจอมพลสฤษดิ์กับพล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์	19
4. สถานการณ์การเมือง	23
3 การเสริมอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ.2500- 2501	37
- ยุครัฐบาลนายพจน์ สารสิน (รักษาการ)	37

บทที่	หน้า
- ยุครัฐบาลชาติสังคม (พลโทถนอม กิตติขจร)	51
- การปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2501	62
4 "ระบบปฏิวัติ" ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	69
- แนวความคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	70
- "ระบบปฏิวัติ" ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	78
- นโยบายทางการเมือง	82
- นโยบายทางเศรษฐกิจ	91
5 กระบวนการเสริมสร้างอำนาจทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์.	100
1) การควบคุมระบบราชการ	101
1.1 การประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรพุทธศักราช 2502	108
1.2 นโยบายพัฒนาชนบท	111
1.3 นโยบายชาตินิยม	116
2) การให้การสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา	121
3) การเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์	144
6 บทสรุป	158
บรรณานุกรม	163
ประวัติผู้เขียน	174